

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETO XII, ŠT. 87 — CENA 10 DIN
KRANJ, 6. NOVEMBRA 1959

Kaj naj delata navasi KRAJEVNI LJUDSKI ODBOR IN ODBOR SZDL?

V Poljanah je bil pred dnevi sestanek s predsedniki osnovnih organizacij Socialistične zveze delovnega ljudstva Poljanske doline. Pogovorili so se o delu SZDL na tem območju ter še posebej o pravicah na občne zbere in volitve, ki so določene za nedeljo, 6. decembra.

Razgovor je bil dokaj živahen in, po izjavah posameznih udeležencev, je sedanja predvolilna dejavnost zajela sleherno organizacijo. Zlasti je povsod živahno vključevanje novih članov. V Poljanah predvidevajo, da bodo v tem času povečali število članstva za 30 odstotkov. Podobno je tudi v drugih krajih, kjer pripravljajo občne zbere.

Hkrati pa so na sestanku obravnavali tudi nekatere težave oziroma pomanjkljivosti v dosežanju delu, ki jih skušajo pravilno predvolilni dejavnosti odpravljati. Ena od teh je na primer ugotavljanje pristojnosti krajevnih odborov kot podaljšane roke občinskega ljudskega odbora — se pravi oblasti, ter pristojnosti odborov SZDL kot politične organizacije.

Tako so povedali primer, ko je organizacija SZDL vodila dela za sanacijo vasi, urejevanje poti in podobno. V drugem primeru pa obratno — je krajevni odbor vodil politično delo na vasi. Tako je ponekod prevelika dejavnost enega organa prevzemala naloge drugega, kar samo zmanjšuje skupne uspehe.

Druga slabost, ki jo tudi odpravljajo, je miselnost, da je dovolj, če je član SZDL samo eden od družine (poglavar), če samo od obišče sestanek itd. Ti pojavi so v nekaterih vaseh tudi vplivali na ozkost političnega dela in seveda tudi na število članstva.

-l. c.

Strojna obdelava — osnovni pogoj pogodbene proizvodnje

Priprave za sklenitev kolektivnih pogodb v kranjskem okraju

Po zakonu o delovnih razmerjih se morajo delovna razmerja delavcev zaposlenih pri zasebnih delodajalcih urediti s posebno kolektivno pogodbo, ki jo podpisata

PREDVIDENO POVEČANJE OTROŠKIH DODATKOV

Na seji odbora za socialno politiko in ljudsko zdravstvo zveznega odbora je v imenu Zveznega izvršnega sveta Lidija Sentjura izjavila, da se bodo sredi prihodnjega leta v zvezi s povečanjem najemnine povečali tudi otroški dodatki. Dodala je, da gre za pomoč družinam z dvema ali več otroki, take družine pa imajo upravičeno potrebo po večjem stanovanjskem prostoru. Nadalje je Lidija Sentjura poslance obvestila, da v pristojnih organih že pripravljajo v spremembah uredbe o otroških dodatku.

Okrajni sindikalni svet in Okrajna obrtna zbornica. V kolektivni pogodbi, ki je obvezna za vse zasebne delodajalce v okraju, so določila o sklepanju in prenehanju delovnega razmerja, o delovnem času, o plačah, o dopustih, o domovih, o varstvu pri delu itd. Na podlagi določil te kolektivne pogodbe bodo morali vsi zasebni delodajalci s svojimi delavci skleniti pismene delovne pogodbe, v kateri se bo sta delavec in delodajalec konkretno dogovorila za delo, za plačo, za dopust itd.

Sedaj pripravljata Okrajni sindikalni svet Kranj in obrtna zbornica predlog kolektivne pogodbe. Če bodo pravočasno zbrani vsi potrebni podatki o plačah, na katerih bo izdelan predlog minimalnih tarifnih postavk v zasebnem sektorju, bo kolektivna pogodba sklenjena v novembru, tako da bodo delavci in delodajalci lahko pričeli s sklepanjem novih delovnih pogodb že v decembru.

V zvezi s pripravami na sklenitev kolektivne pogodbe je OSS organiziral po terenu več sestankov z delavci, zaposlenimi pri zasebnih delodajalcih. Na teh sestankih smo ugotovili več primerov kršitve pravic delavcu v zasebnem sektorju in pojavov izkoriščanja. Zato se je večina delavcev na teh sestankih vključila v sindikalno organizacijo, ki bo ščitila njihove koristi. S tem namenom bi za člane sindikata tudi sindikalna podružnica sopsodpisala delovno pogodbo in bo nadzorovala njeno izvrševanje. Sklepanju delovnih pogodb bodo občinski sindikalni sveti posvetili veliko pozornost, ker je na omenjenih sestankih večina delavcev izjavljala, da nimajo sklepane delovne pogodbe. Ker delavci torej nimajo urejenega svojega delovnega razmerja z delovno pogodbo, kaj lahko pride do pojavov izkoriščanja, zlasti pri plačah in dopustih.

Kr

Uspehi in pomanjkljivosti pogodbene proizvodnje

KRANJ, 5. novembra — Na dnevnem redu današnje seje upravnega odbora OZZ Kranj je bilo med drugim tudi poročilo o izvršitvi jesenske setve in ostale pogodbene proizvodnje v kranjskem okraju, ki ga je podala Ing. Engelmanova.

Bežen pregled števil in odstotkov nam kaže, da pogodbena proizvodnja le počasi prodira v gorenjsko kmetijstvo. Vzroke za to je treba iskati tako pri kmetijskih proizvajalcih kot tudi pri zadrugah, prav tako pa tudi v splošnem konceptu ter oblikah pogodbene proizvodnje. Predvsem velja poudariti, da ponekod niti vodilni zadrugi kader — člani zadrugh svetov in upravnih odborov — niso prepričani v uspehe kooperacijske proizvodnje in vztrajajo pri starih načinih. V takih zadrugah, kjer zadrugi svet niso agilni pri uveljavljanju pogodbene proizvodnje, nasprotno, kjer propagirajo proti njej, tam uspehov ni. Se huje pa je, če sam upravnik zadruga ni prepričan, da bo pogodbena proizvodnja zagotovila tako kmetu kot tudi družbi večjo proizvodnjo in s tem boljši finančni uspeh. Nekateri tudi pozabljajo, da ne gre za trenutne koristi, niti ne zgolj za koristi posameznika, ampak da gre predvsem za povečanje proizvodnje, pa naj bo to pri tej ali oni kulturi. Dokazovanja nekaterih proizvajalcev, da imajo s kooperacijsko proizvodnjo škodo, ne pa koristi, so ali rezultat nepravilnega obdelovanja ali pa rezultat zavestnega rovarjenja proti vsemu novemu in naprednemu, imajo pa popolnoma jasne in razumljive cilje — prikazati pogodbeno proizvodnjo kot politično nega-

tivno, razen tega pa hočejo nekateri s tem prikriti nedovoljno prodajanje pridelkov mimo zadruga, češ da pridelkov ni bilo in da jih preko zadruga ne morejo prodati.

Po podatkih Okrajne zadrugh zveze je doslej sklenjenih v kranjskem okraju po vseh za drugih skupno 2776 pogodb. Pri tem velja poudariti, da to niso kompleksne pogodbe. Od vseh kultur so le pri intenzivnih pšeninah preseglj polovico plana (51%) s površino nekaj preko 205 hektarov. Za polintenzivne pšenice je sklenjenih pogodb za skoraj 174 hektarov (43,5% planiranih površin). Plan intenzivnih in polintenzivnih pšenice je izpolnjen torej s 47 odstotki. Za pogodbe pridelovanje ječmena je sklenjenih pogodb za 76 hektarov (25%), za detelje 135 hektarov (10%), za pridelovanje krme na travnikih pa za površino 562 hektarov (21,9%). Ne popolni podatki so za zdaj še za kooperacijsko proizvodnjo krompirja, krmskih rastlin, mleka, bekono, telet in klavne ter ostale živine. Te podatke je doslej poslalo šele 22 kmetijskih zadrug. Ostale pogodbe bodo sklenili še v zimskih mesecih in bodo podatki znani šele spomladi. — Za krompir je doslej sklenjenih pogodb za 105 hektarov (8% planiranih površin). Pogodbe za mleko so sklenjene šele 8,2%, za krmne rastline 1,4%, za bekone 11%, za teleta 12% in za klavno ter ostalo živino skupaj 5,2%.

Ne bo napak, če omenimo, da so doslej najboljše uspehe dosegle zadruga Voklo, Zmince, Log, Senčur in Naklo, najslabši pa so v Zabnici, Mavčičah, Zirovnici, Poljanah, Velesovem itd.

Na seji so predvsem poudarili, da je zelo pomanjkljiva strokovna služba, kritizirali pa so tudi previsoko udeležbo zadruga pri dohodku od hektara posejane pšenice, ki je dosegla tudi 11.000 dinarjev. Zanimivo je, je poudaril predsednik tovariš Hafner, da so ljudje lani kritizirali pridelke intenzivnih pšenice, češ da so slabši kot pridelki domačih pšenice, letos pa so proizvajalci nižinskega področja v okraju posejali s seme-

nom intenzivnih vpešnic izven pogodbene proizvodnje približno 400 hektarov površin. To kaže, da tudi proizvajalci sami niso popolnoma verjeli govorico o slabih pridelkih intenzivnih pšenice.

A.T.

SESTANEK «VELIKIH»... — Foto F. Perdan

Pred sejo Zbora proizvajalcev ObLO Kranj

Porast industrijske proizvodnje v letošnjem prvem polletju

Zbor proizvajalcev Občinskega ljudskega odbora Kranj bo na današnji 43. seji, dne 6. novembra razpravljati o poslovanju gospodarskih organizacij v prvem polletju 1959 in o analizi o izvajanju tarifnih pravilnikov v istem razdobju.

V letošnjem prvem polletju je bil družbeni plan dosežen z 51,5%, v preteklem letu v istem razdobju pa le s 47,2%. Vrednost bruto produkta se je torej v primerjavi s prvim polletjem 1958 povečala za 20%, kar je pomemben napredek v celotnem gospodarstvu. To povečanje gre na račun že delno izvršenih rekonstrukcij, delno pa na razvi intenzivnejše proizvodnje in zvezi z boljšo stimulacijo na osnovi novih tarifnih pravilnikov. V nekaterih strokah je bil ustvarjeni bruto produkt v letošnjem prvem polletju manjši od lanskega, predvsem zaradi objektivnih težav nekaterih gospodarskih organizacij.

V celotnem gospodarstvu občine je bil planirani bruto produkt za leto 1959 dosežen z 51,5% dohodka pa z 53,8%. Prispevki iz dohodka so se v globalu zmanjšali za 3,07%. Na to znižanje so v posameznih strokah vplivali zvezni predpisi o načinu delitve dohodka med družbeno skupnostjo in gospodarskimi organizacijami, kar je imelo za posledico porast čistega dohodka. Osebnih dohodki so se nasproti planiranim zvišali za skoraj 7%, ostanek čistega dohodka za sklade gospodarskih organizacij pa je za skoraj 3% nižji od planiranega.

Gospodarske organizacije s področja industrije so v letošnjem pr-

vem polletju izpolnile plan proizvodnje po vrednosti z 51,2%, po količini pa z 52,4%. Izvršitev proizvodnega plana po vrednosti in količini kaže na zelo realno planiranje v industrijski proizvodnji. Odstopanja od plana v posameznih strokah so posledica sezonskih vplivov ali tržnih pogojev, ki so v nekaterih gospodarskih organizacijah zahtevali spremembe v količinskih planih.

Celotna industrija je v prvem polletju dosegla plan bruto produkta z 51,2%. To pomeni povečanje v primerjavi z istim lanskim razdobjem za 18%, kar predstavlja znaten porast, posebno še, če upoštevamo, da je bil plan v letu 1958 dosežen le 98,7%, na kar je vplivalo znižanje prometnega davka v tekstilni in gumarski industriji ter

občutno zmanjšanje izvoz tekstilnega blaga.

Količinska proizvodnja v industriji je bila v prvem polletju letos dosežena 52,7% in je v primerjavi z istim obdobjem lani porasla za 8%. Na tako ugodno proizvodnjo je vplivala predvsem preskrba z reprodukcijskim materialom in električno energijo, ki je na splošno potekala zadovoljivo. Količinske proizvodnje ni dosegla kemična industrija zaradi tega, ker postopoma opušta proizvodnjo mila in pralnih sredstev ter uvaja proizvodnjo detergentov in liverskih preparatov, gradbeno industrija zaradi iztrošenosti peči v obratu Stražičice, medtem ko nova peč v Češnjevku še ne obratuje s polno zmogljivostjo, v živilski industriji pa je bila otežena preskrba s surovinami.

O razpravi na seji in o analizi izvajanja tarifnih pravilnikov v prvem polletju bomo še poročali.

OBCNI ZBOR REPUBLIŠKEGA SVETA SINDIKATOV

Nagrajevanje po delovnem učinku - novo obdobje v naši gospodarski politiki

V sredo se je v festivalni dvorani na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani začel IV. redni letni občni zbor republiškega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije za Slovenijo. Poročilo sta podala tovariša Leopold Kresce in Stane Kavčič.

V uvodu je tovariš Leopold Kresce poudaril, da je bil med III. in

IV. občnim zborom napravljen velik korak naprej v razvoju gospodarstva, demokracije, družbenega upravljanja, v samoupravnem razpolaganju s sredstvi gospodarskih organizacij in da so dobili lokalni samoupravni organi nova široka pooblastila. Ustvarjeni narodni dohodek je v osemih mesecih letos za okrog 20 odstotkov večji kot v istem obdobju lani. To je tudi rezultat večje produktivnosti, ki se je n. pr. v industriji in rudarstvu dvignila v 10 mesecih leta 1959 za okrog 6 odstotkov. Sindikalne organizacije so dosegle dokaj lepe uspehe. Ti se kažejo zlasti v političnem uveljavljanju sindikatov in v njihovem praktičnem sodelovanju z organi upravljanja pri razvijanju demokratičnosti. Važno vlogo so sindikati opravili na gospodarskem področju, ki so si prizadevali, da bi kolektivni dosegli večjo storilnost, vpeljali podbudnejše načine nagrajevanja, še bolj organizirali skrb za ljudi pri dvigu življenjskega standarda. Tovariš Kresce je govoril tudi o porastu članstva v sindikatih ter ugotovil, da je v sindikatih organizirano 83 odstotkov vseh zaposlenih.

V nadaljnem govoru se je tovariš Kresce dotaknil tudi nagrajevanja. Čeprav so še nekatere pomanjkljivosti, dosedanje izkušnje v celoti potrjujejo tezo, da je sistem nagrajevanja po storilnosti najbolj učinkovit za razvoj gospodarstva, najspodbudnejši za večjo proizvodnjo in najpravičnejši za posameznika. Pozitivni rezultati tega sistema se ne kažejo samo v večjih osebnih dohodkih, marveč je porasla tudi storilnost, in kar je posebno važno, sistem nagrajevanja (Nadaljevanje na 2. strani)

naš razgovor

Priprave na Visokem

SEŠTI DECEMBER, DAN VOLITEV V VODSTVA OSNOVNIH ORGANIZACIJ SZDL V NAŠEM OKRAJU SE NAGLO BLIŽA — ZATO POVSOD HITIJO S PRIPRAVAMI

Kako se pripravljajo na te volitve na Visokem, je v kratkem povedal predsednik tamkajšnje vaske organizacije SZDL, Franc Vrtačnik.

»Do zdaj smo pri pripravah posvetili največ skrbi poročilu za občni zbor SZDL, ki bo 17. novembra. Mnogo podatkov smo morali zbrati. To je delal naš štab, ki ga tvorijo predstavniki organizacij. Preden pojdemo s poročilom na občni zbor, ga bomo še enkrat skupno in po potrebi dopolnili in popravili.«

»Kaj ste v glavnem zajeli v poročilu?«
»Skušali smo predvsem prikazati tiste probleme, ki so za nas — za Visoko, nalagačnejši. Seveda na omenjamo vse organizacije in celotno družbeno in gospodarsko dejavnost. Posebno pa želimo na občnem zboru razpravljati o pogodbeni proizvodnji v kmetijstvu, o oblikah dela množičnih organizacij in podobno.«

»Imate predvideno tudi sprejemanje novih članov v sedanjih predvolilnih dejavnosti?«
»Seveda. Toda doslej se še nismo utegnili toliko zanimali za organizacijsko plat. Le-te se bomo lotili prihodnji teden. Zdaj imamo od skupno 552 volivcev 470 članov SZDL, nameravamo pa še sprejeti kakih 15 članov. S članstvom SZDL bomo skušali zajeti okrog 90 odstotkov volivcev.«

»Kako pa sodeluje mladina?«
»Zelo dobro. Mladi so imeli občni zbor, kjer so govorili o predvolilni dejavnosti SZDL. Hkrati so se pomenili o tekmovanju, ki ga je napovedala mladina iz Senčurja. Upam, da bomo volitve dobro pripravili in ljudi seznanili z dosedanjimi uspehi in prihodnjimi nalogami, kar je naš glavni cilj.«

-l. c.

To soboto na razstavi O stanovanjski reformi

Velika evia Okrajnega ljudskega odbora v Kranju dobiva te dni drugačno podobo. Stevilni panoji s slikami in drugim dokumentarnim gradivom prikazujejo našo ljudi na raznih sestankih, stankah, v bojih in na povojnem delu za gospodarski razvoj naših krajev. Delo KPJ in SKOJ je bilo, kot bodo obiskovalci lahko sami ugotovili, v naših krajih zelo živahno, polno presenečenj, polno burnih dogodkov. Razstava pod naslovom »40 let čala in boja KPJ in SKOJ« bo odprta v soboto, 7. novembra.

Te dni je bila v Ljubljani razširjena seja Glavnega odbora SZDL Slovenije, ki jo je vodil predsednik Miha Marinko.

Glavni govor je imel Stane Kavčič. V začetku govora je poudaril, da tu ne gre za praktično uveljavljanje določenih predpisov, marveč za široko politično akcijo.

Glavni nasprotnik novega koncepta v stanovanjski politiki je administrativna uravnilovka. Logično je, da nekdo dela več, drugi manj; nekdo prispeva družbi več, drugi manj in da za to tudi od družbe nekdo več prejema kot drugi. Zato se nihče ne razburja, kot je dejal Stane Kavčič, če ima nekdo lepšo obleko kot drugi. Toda če ima nekdo slabše stanovanje kot drugi, pa se pojavljajo glasovi, da bi bila koristna družbena intervencija, zaščita tistih. To bi bilo v nasprotju s splošno gospodarsko koncepcijo, z novim načinom nagrajevanja itd.

Kronika tega tedna

● Novozgrajena osemletka na Jesenicah doslej še ni imela telovadnice. Pred nedavnimi so jo začeli graditi in pričakujejo, da jo bodo z novim poletjem lahko že začeli uporabljati. V ta namen gradijo sodoben objekt, ki bo tudi primerno opremljen in ga bodo uporabljali učenci obeh jeseniških osemletk.

● Pretekli ponedeljek, 2. novembra so bili v Kranju prvi izpiti za vozniška dovoljenja za mopede. Tečaj, ki ga je v ta namen organiziralo Avto-moto društvo Kranj, je obiskovalo 63 ljudi, od tega jih je šlo polagati izpit 49. Razen treh so izpiti vsi naredili. Tečaj je trajal 35 ur.

● Danes dopoldne je v prostorih Okrajnega ljudskega odbora Kranj seja Gorenjske turistične zveze. Na dnevnem redu je poročilo o polletnem finančnem pregledu Gorenjske turistične zveze, obravnava predlog turističnih društev za investicije v letu 1960 (investicije turističnim društvom in investicije za izboljšanje opreme zasebnih turističnih sob), dalje obravnava osnutka predračuna GTZ za leto 1960 in dodelitve dotacij za turistične prireditve v letu 1959 (za dotacijo je zaprosil Prireditveni odbor Mednarodnih gorskih dirk na Ljubelju).

● Pri Občinskem ljudskem odboru Trzin je bilo v času od 12. do 31. oktobra 6 porok. V istem času sta umrli Aleš Tišler, otrok iz Čadovelj in Matija Meglič, upokojenec iz Doline.

● V sejni sobi št. 9 OLO Kranj je danes seja Sveta za šolstvo OLO Kranj. Obravnava predlog bodočega finansiranja strokovnega šolstva, poročilo o splošno-izobraževalnem šolstvu in predšolskih vzgojnih ustanovah v okraju Kranj, predlog programa razvoja osnovnih šol in predlog krajev, v katerih prejema učno osebo poseben dodatek. Poročilo o splošno-izobraževalnem šolstvu in predšolskih vzgojnih zavodih v kranjskem okraju bo na dnevnem redu tudi na 29. skupni seji obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora Kranj, ki bo v torek, 10. novembra. Na tej seji bo razen tega na dnevnem redu še poročilo o stanju v podjetju »Elan« Begunje in volitve ter imenovanja organov OLO. Na dnevnem redu ločenih sej, ki bošta po skupni seji, pa bodo volitve in imenovanja organov okrajnega zbora in zbora proizvajalcev.

● DPD Svoboda »Tone Čufar« Jesenice je vključilo v program letošnjih prireditev tudi kulturno-umetniške večere. Prvi, uvodni kulturno-umetniški večer je bil pretekli teden v Delavskem domu. Poslušalci so se seznanili s pregledom literature umetnosti od ljudske do moderne kolizivnosti, z zgodovino likovne umetnosti in s pregledom slovenske glasbene umetnosti od začetka 19. stoletja dalje. Razen predavateljev so nastopili tudi recitatorji, predvajali so glasbene točke in prikazovali slike.

● V času od 29. oktobra zjutraj do četrta, 5. novembra zjutraj se je v Bolnici za porodništvo in ginekologijo Kranj rodilo 14 otrok, od tega 7 deklic in 7 dečkov.

● V soboto, 7. novembra zvečer bo v domu JLA v Kranju otvorila mladinskega plesa, ki ga prireja Občinski komite LMS Kranj. V teh prostorih bo mladinski ples odšel vsako nedeljo z začetkom ob 16. uri.

● V torek, 3. novembra se je v prostorih Okrajnega ljudskega odbora Kranj začel nov vodniški taborniški tečaj, ki ga prireja odred »Stražni ognji« Kranj.

Ko je govoril o uveljavljanju stanovanjske reforme, je poudaril, da bo težišče dela na občinskih organih. Toda napak bi bilo, če bi le-ti ekušali šablonsko uveljavljati predpise, ki bodo na razpolago, ne da bi ljudem pojasnili splošne cilje.

Ob koncu je tovariš Kavčič pojasnil še nekatere pojave okrog načina izplačevanja dodatkov, kar bo prišlo v poštev s 1. januarjem, govoril je o začasni blokaciji dodatkov lastni-

kov stanovanjskih hiš in o nekaterih spremembah v kadrovski politiki, v projektantski službi in podobno, kar bo narokovala sedanja stanovanjska reforma. Nazadnje pa je še dejal, da sedanja reforma na stanovanjskem področju ne pomeni nikake spremembe naših odnosov do privatne lastnine in privatnih gradenj. Te spremembe so samo del celotnih ukrepov v urejanju odnosov v celotni koncepciji našega ekonomskega in družbenega razvoja.

Občni zbor republiškega Sveta sindikatov

(Nadaljevanje s 1. str.)

po storilnosti je da, novo spodbudo, da delovni kolektivi dejansko kolektivno gospodarijo. Nadalje je tovariš Kresc govoril o življenjskem standardu delavcev ter o pomoči sindikatov pri razvijanju samoupravljanja.

O prihodnjih nalogah sindikatov je govoril predsednik Republiškega sveta sindikatov tov. Stane Kavčič. Najprej je govoril o gospodarskem razvoju, nato pa se je dotaknil nagrajevanja po delovnem učinku. Ena najvažnejših nalog sindikalnih organizacij je tudi v prihodnje izpolnitev sistema nagrajevanja. Po nepopolnih podatkih je

do sedaj v Sloveniji od približno 2200 gospodarskih organizacij (zvezete so komunala, obrtna in združna dejavnosti), ki imajo realne možnosti za nagrajevanje po delovnem učinku, že sprejelo v svoj sistem delitve dohodka razne oblike nagrajevanja po delovnem učinku približno 2000 gospodarskih organizacij. Te gospodarske organizacije zaposlujejo približno 80 odstotkov od skupno zaposlenih, ki so že plačani po učinku dela in ustvarjajo okrog 85 % skupnega dohodka vseh gospodarskih organizacij v Sloveniji.

Tovariš Kavčič je v svojem govoru poudaril, da če hočemo do kraja spoznati demokratično politične posledice nagrajevanja po delovnem učinku, moramo predvsem jasno osvetliti demokratično politične posledice oziroma točno povedano, nedemokratične posledice nagrajevanja po delovnem učinku. Nagrajevanje po času pomeni v bistvu: za neenako delo enako plačilo. Pri takih pogojih je vsekakor interes proizvajalca, da je njegov delovni prispevek, čim manjši oziroma čim lažji in njegov zaslužek čim večji. V takem odnosu pa ni mogoče realizirati misli, po kateri naj v socializmu mora določeno količino dela, ki ga je proizvajalec dal družbi v eni obliki, dobi nazaj v drugi obliki. Pri plačevanju po delovnem času ni mogoče do kraja razviti delavčevega spoznanja, da bo njegova neposredna količina dela, ki jo bo dobil od družbe, predvsem odvisna od tiste neposredne količine dela, ki jo bo on dal družbi. Pod pogoj plačevanja po delovnem času se mora objektivno in spontano v delavčevi zavesti porajati interes, da da družbi čim manjšo količino dela in da prejme od družbe čim večjo količino dela. Z nagrajevanjem po času, kjer se spontano poraja interes čim manj delati in čim več zaslužiti, se mora taki tendenci nekdo zoperstaviti v interesu dobro organiziranega proizvodnega procesa.

V nadaljevanju svojega govora je tovariš Kavčič poudaril, da vsi vemo, da v pogojih delavskega

Kam v nedeljo?

- KRANJ:**
Ob 10. uri bo na igrišču Mladosti ženska rokometna tekma Svoboda : Mladost.
Ob 11. uri na igrišču Mladosti rokometna tekma slovenske lige Mladost : Rudar.
Ob 14. 15 uri bo na igrišču Triglava tekma SCL Triglav : Maribor.
Ob 9. uri prvenstvo v crossu Gorenjske atletske podzveze.
- V soboto bo v avli OLO Kranj odprta razstava 40-let KPJ na Gorenjskem.**
- TRZIC:**
V nedeljo ob 9. uri prvenstvena ženska rokometna tekma Trzin : Iskra.
- GOLNIK:**
Ob 10. uri prvenstvena ženska rokometna tekma Rudar : Storžič.
- RADOVLJICA:**
Ob 9. uri dopoldne bo slavnostna prireditev Avto-moto društva Radovljica ob 10-letnici obstoja društva.
Ob 15. uri bo v Radovljici velika športna veselica v prostorih Partizana.

V enem stavku

- Namiznoteniška ekipa kranjskega Triglava je odpovala iz Milana še v Torino, kjer se je pomerila z izbranimi igralci Piemonta. Kranjčani so zmagali brez izgubljenih točk 7:0 v postavi Teran, Tomc in Marušič.
- Odlični francoski sprinter črnc Abdu Seye je izjavil, da se bo po končanih olimpijskih igrah posvetil nogometu.
- Hokejska reprezentanca Švedske je premagala Norveško v dveh srečanjih 9:3 in 11:2.
- Na prihodnjih olimpijskih igrah bo zaposlenih 824 sodnikov.
- V telovadnem dvoboju je reprezentanca Italije premagala oslabljeno ekipo Švice z 279,60 proti 274,50 točke.
- V nogometnem tekmovanju za evropski pokal je Barcelona premagala Milano z 2:0.
- Po 13. kolu mednarodnega šahovskega turnirja v Drezdenu je vrstni red udeležencev naslednji: Geller in Tajmanov (oba Sovjetska zveza) 10 točk, Ivkov in Uhlman (N) 8,5 točke, itd.
- Po 5. kolu slovenskega šahovskega prvenstva je vrstni red naslednji: Puc 4 točke, Parma 3,5 in eno prekinjeno, Vavpetič in Vošpernik 2,5, Bavdek 2 itd.

Zgodovinski sklep Komunistične partije ob vdoru okupatorja leta 1941 za množični, neizprosni boj proti tiraniji do končne osvoboditve, je bil posledica dolgotrajnih priprav. KPJ je v številnih stankah, v raznih akcijah Rdeče pomoči in dnevnem prikazovanju raz-

rednega sovražnika trajno kalila množice in jih pripravljala za boj. Kako je Partija mobilizirala delovne ljudi, kaže tudi pričujoča slika iz stavke v jeseniški železarni leta 1935, ko so jeseniške žene protestirale pred glavnim vhodom v tovarno. (Foto S. Smolej.)

Narodnoosvobodilna vojna ni bila samo boj proti okupatorju. Partija je hkrati pripravljala množice tudi na prevzem oblasti, na naloge, ki so nas čakale pri obnovi in ureditvi dežele po osvoboditvi. O tem so govorili tudi mladinci Gorenjske na II. pokrajinski kon-

ferenci, ki je bila še v času vojne — od 28. februarja do 2. marca leta 1945 v Cerknem. Po konferenci mladine je bila tam še konferenca SKOJ za Gorenjsko. Na sliki, ki je prav tako pripravljena za razstavo, je razvidna množičnost in razpoloženje taktarne mladine.

LJUDJE IN DOGODKI Na poti proti vrhu

Mednarodno življenje že dolgo ni nudilo tako pestre podobe razgibanosti, kot je to primer zadnjih dni. Dogodek se vrsti za dogodkom; izjave se nizejo druga za drugo. Med najpomembnejšimi je nedvomno govor sovjetskega premierja Hruščeva minulo soboto pred Vrhovnim sovjetom. Predsednik sovjetske vlade je vnovič potrdil pripravljenost razpravljati z zahodnimi silami o perečih mednarodnih vprašanjih. Dejajle tudi, da je v sedanjem času edino možna pot k miru, politika aktivnega sožitja. Hruščev se je izognil napadom na zahodne sile. Zato ni nič čudnega, če so njegove izjave sprejeli po vsem svetu z neprikrito radostjo. Vsi poudarjajo pomirjalni ton govora in zatrjujejo, da so se s tem zelo povečale stvarne možnosti za nadaljevanje procesa pomirjevanja v odnosih med vzhodom in zahodom.

Kmalu za tem je dala sovjetska vlada nov dokaz, da si resno želi sporazuma z zahodnimi silami predvsem glede vprašanja razorožitve. Predstavnik sovjetske vlade na ženevski konferenci atomskih izvedencev treh atomskih sil je pristal na zahodno zahtevo, naj bi vnovič proučili možnosti znanstvene kontrole podzemeljskih eksplozij jedrskega orožja. Tako je bila odstranjena pomembna ovira za nadaljevanje ženevskih pogovorov.

Vse kaže, da je ravno vprašnje prepovedi jedrskih poskusov najbolj zrela stvar za sporazum in je zato pričakovati, da bo tak sporazum eden izmed najbolj vidnih uspehov prihodnjega sestanka na vrhu. Za zdaj se atomske sile sicer drže dogovora, da začasno ne bodo nadaljevale poskusov. Vendar pa ne manjka težnjajo obnoviti teh poskusov. Če bi do tega prišlo, bi bile zavrnjene dolgotrajne in naporne priprave za doseg prepovedi. Prav zato je toliko bolj pomembna indijska pobuda v Združenih narodih, naj se velike sile, ki imajo atomsko bombo, zavežejo, da bodo ustavile vse priprave za morebitne poznejše poskuse. To je zahteva vsega človeštva, pravi indijska resolucija.

Vse take pobude utrjujejo začetni proces pomirjevanja v svetu. Hkrati pa preprečujejo, da ne bi nasprotniki zmanjšanja napetosti otežkočili priprav za sestanek na najvišji ravni, kjer bodo državniki štirih velikih sil skušali postaviti prve temelje boljših odnosov med vzhodom in zahodom. Prav za prav je vse, kar se te dni dogaja po svetu v znamenju priprav na vrhunski sestanek. V zahodnem taboru so si mnenja o tem, kaj naj razpravljajo s Sovjetsko zvezo in kakšna stališča naj zavzamejo, zelo navzkriž. Zato je bilo potrebno poprej sklicati nekakšno zahodno konferenco na najvišji

ravni, da bi zgladila nasprotja. Ta bo 19. decembra v Parizu. Podoben namen imajo tudi vsa napovedana potovanja državnikov in medsebojni obiski. Eisenhower bo spet prišel v Evropo. Obiskal bo Pariz in Rim. Pojde pa tudi v Turčijo, Grčijo in celo v Indijo ter Pakistan. Zahodno-nemški kancler je že napovedal svoj obisk Londonu, Parizu in Rimu. Italijanska vladna delegacija bo obiskala London. Kotem pojde tudi v Moskvo. Poje že znano, je De Gaulle Hruščeva povabil, naj pride v Parizo. Seveda ima vsako izmed teh potovanj svoj posebni namen. Vendar pa so v bistvu to vse le priprave na osrednji dogodek. To je sestanek na najvišji ravni. Upaj je, da se bodo sedanje obširne priprave poznale na večjih uspehah te dolgo pričakovane konference.

Izdaja CP »Gorenjski tisk«
 — Ureja uredniški odbor —
 Direktor S. Beznik — Odgovorni urednik Vojko Novak — Tel. uredništva 475 — Uprava 397 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Kranju 607-70-135 — Izdaja ob ponedeljskih in petkih — Letna naročnina 600 dinarjev, mesečna 50 din.

Ljudje okrog Rudnice

TAM, KJER SE JE KONČALA ZGODBA O ČRTOMIRU IN LEPI BOGOMILI, TAM OB MOGOČNEM SLAPU IN OB OBLAH MIRNEGA JEZERA SE ZMERAJ ŽIVE LJUDJE. OKROG RUDNICE SE RAZLEGA PETJE, BRNIJO MOTORJI IN POZVANJAJO KRAVJI ZVONCI. TODA OD ČRTOMIRA DO DANES SE JE MARSIKAJ SPREMEMILO. TE SPREMEMBE PA SO PRAV ZDAJ PRAVO REVOLUCIJO. OBISKOVALCI LEPEGA BOHINJSKEGA KOTA BODO CEZ DVE, TRI LETA IZNENADENI.

Možak, s katerim sem se srečal takoj ob prihodu v Bohinjsko Bistrico, mi je preprosto in na kratko orisal gospodarstvo in življenje v tej občini.

»Kaj bi s turizmom? S tem se peča samo nekaj ljudi po gostilnah in trgovinah. Mi, delovni ljudje si moramo pač pomagati po svoje. Jaz, vidite, hodim na žago v Bistrico, on, pri tem je pokazal na soseda, se že leta in leta vozil na Jesenice. Pa ravnemo naprej.«

Tako je povedal. Tako mislijo morda tudi drugi o turizmu v tem romantičnem kotu lepe gorske pokrajine.

Na moč zanimive so bile tudi besede prijazne ženske v Stari Fužini. Bilo je govora o privatnih sobah. Kakih 400 postelj imajo tam ljudje na razpolago za goste. Cene so seveda različne, nikakor pa ne visoke. Kolikor največ smejo računati, to omeni posebna občinska komisija. Tej ženi so priznali, da je soba lepo urejena, da ima lep vhod in z dokajšnjo udobnostjo. Zato so odločili, da jo sme oddajati za 200 dinarjev na dan.

»Ne vem, če bi toliko zahtevala.« Je dejala na to in vsi so bili zadovoljni. Zato pa je brž pojasnila: »Veste, naši gosti so drugačni kot tisti, ki prihajajo z avtomobili v hotele onstran jezera. Naši so bolj domači. Ljudje, kot mi. Zato jim tudi toliko ne stremimo. Saj ne utegnemo! Zjutraj gremo na seno, kati in njive, in ko gosti vstanejo, si morajo kar sami skuhati zajtrk, sami tudi pospravljajo. Tako gre naprej.«

Ob misli na prijetno vzdušje v taki hiši, na domačnost, da si lepo počiva sam pripravljaj zajtrk, se človeku celo samo jezero še bolj privlačno.

Zanemariene možnosti

Eni tako, drugi drugače so govorili o turizmu, o žagi (tako na kratko imenujejo obrat LIP ob železniški postaji), pripovedovali so

Tudi sedanje delo na mostu čez Savo Bohinjko, tik pred Bistrico, sodi v sklop mnogih novih objektov, preurejenih in asfaltiranih cest v bohinjskem kotu.

o gospodarstvu in o drugih stvareh v tem kraju. Največ pa je znal o turizmu povedati tovariš Torkar, ki sem ga poslal zvečer na koncu vasi, onstran Bistrice.

Priradne možnosti turizma v bohinjskem kotu so zanemarijene. To kaže struktura narodnega dohodka občine. Letošnji narodni dohodek, kot je planiran (in vse kaže, da ja bodo tudi preseglji), znaša v občini samo nekaj nad pol milijarde dinarjev. To je v primerjavi z drugimi občinama v razviti industriji zelo malo. Na prvem mestu je gospodarstvo, saj ima Gozdno gospodarstvo kar 192 milijonov dinarjev narodnega dohodka. Sledi LIP (žaga — edina industrija občine) s 175 milijoni dinarjev. Daleč za tem je šele obrt z 41 in potem gostinstvo in turizem z 39 milijoni dinarjev. Predvidenega narodnega dohodka. Sledijo trgovina, kmetijstvo in komunala.

Taka je torej današnja struktura Bohinja. Največje dohodke še zmeraj dajejo obširni gozdovi, ki zajemajo velik del Pokljukan in Jelovčevine.

Končno bodo tudi v Bohinju imeli zdravstveni dom, ki ga bodo v kratkem odprli. Za gradnjo in opremo so vložili nad 52 milijonov dinarjev. Vsa podjetja so prispevala za to (razen železnice), toda še zmeraj primanjkuje poldrug milijon, kar prebivalci zbirajo s prostovoljnimi prispevki.

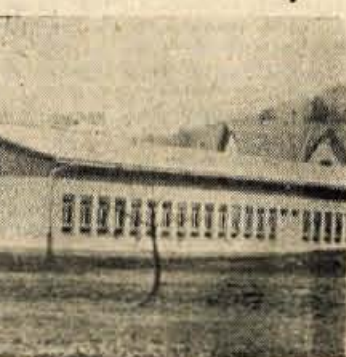
vice, se končujejo v dolinah pod grebeni Bogatina in v dolinah triglavskega jezera. Kmetijstvo, dasi se večina, okrog 5000 prebivalcev, bavi s to dejavnostjo, je daleč v ozadju po skupnem prispevku družbi. Komaj 300 delavcev na žagi da daje veliko več.

Prehitevanje brez signala

Pri teh podatkih bodo morda malo razočarani kmetje in vestni zadrugniki. Seveda to ni njihova krivda. Je pač tako. Toda se bolj upravičeno se tu vprašujejo gostinci. Oni so, na tihem, brez ljubosumnja za prvo mesto, morda celo podzavestno, začeli s prehitevanjem v skupnem tekmovanju v gospodarstvu. To je razvidno iz podatka, da so od lani do letos povečali predvideni narodni dohodek kar za 10 milijonov dinarjev, od 25 na 35 milijonov. To je velik skok! Skok, ki ni bil le predviden, marveč tudi dosežen. To kažejo tudi nočitve. Lani so zabeležili 99

medtem ko hiti ena gondola v dolino, se druga vzpenja. V vsaki gondoli bo prostora za 19 potnikov.

Ob gornji postaji žičnice, na tako imenovani Rjavi skali, od koder je lep razgled na jezero ter na triglavske pogorje, bodo postavili sodoben hotel. Za gradnjo tega poslopja je predvidenih 140 milijonov dinarjev. Tudi načrti so že pripravljeni. Tam bo 100 postelj, restavracija in drugi prostori, ki so potrebni gostom. Vsekakor velika novost za Bohinjski kot pravijo planinci, smučarji in ljubitelji narave, je Vogel res čudovit kraj. Primeren je za smučanje, za lepe izlete

na grebene, ki mejijo Primorsko ter Gorenjsko itd.

Nenadoma pa je prišlo do vprašanja: Vogel ali Velo polje? V zadnjem času so namreč začeli govoriti tudi o Velem polju. To leži na drugi strani jezera pod triglavskega pogorja, ki mu pripisujejo lepo prihodnost kot idealnemu zimsko športnemu središču. Pravijo, da bo v prihodnosti tudi tjakaj stekla žičnica.

V Bohinju, kot je povedal tovariš Torkar, ti dve možnosti ne defata prav nobene zmede. Obe žičnici bosta dovolj obremenjeni, kajti vsaka pelje na drugo stran. Vsa bi opravljala svojo vlogo. Vogel bi bil razen smučanja pozimi v glavnem stalna turistična in izletniška točka s krasnim razgledom na jezero. Velo polje na drugi strani pobočja pa ima izrazito zimsko športni značaj. Vzpenjača na Velo polje bi služila tudi vzponom na Triglav, ki bo tudi v prihodnje, kot najvišja gora Jugoslavije, najprivlačnejša planinska zanimivost. In konec koncev: gradnja žičnice na Vogel (kjer je že porabljenih okrog 18 milijonov dinarjev) je prevzel sam Bohinjski. Gradnja žičnice na Velo polje pa bodo prevzeli drugi republiški organi.

Srednja pot

Pri vseh obširnih načrtih o investicijah in gradnjah v bohinjskem kotu pa sta se izoblikovali še dve povsem nasprotni in odločni stališči. V časopisju in drugod so se zadnje čase pojavili zagovorniki »tibe gorske idile«, ki objokujejo in se celo zgražajo nad predvidenim »zločinom nad narodo«, češ da bo s hrupnim prometom in velikimi objekti tudi bohinjsko jezero, ta tihja gorska pokrajina, izgubila dosedanje privlačnost. Omenjajo potrebe po zaščiti, po urejevanju naravnih parkov itd. Kvečjemu naj bi dovolili dostop samo pešcem.

Temu pa nasprotujejo ekonomisti, ki trdijo, da se lahko prirodne lepote v ekonomski dohodnega kraja uspešno izkoristijo le z lahkim pristopom v kraj. Res je, da so v nekaterih drugih deželah (Švica, Avstrija itd.) znali zelo dobro izkoristiti prirodne lepote. S cestami in žičnicami so omogočili, da lahko vsaka ženska obišče visoke ledenike in vrtohlave prepade. To narekuje, kot pravijo, nezadržni razvoj današnje tehnike. Kdor se mu sentimentalno upira in skriva te kraje pred sodobnim razvojem, ta je lahko sam ekonomsko tepen. Tako pravijo tudi v Bohinju, in težko jim je reči, da to ni res.

Toda v Bohinju so ubrali srednjo pot. Nekako tako, da bo »voilk sit in ovca celas«, kot pravi pregovor. Z vsemi gradnjami in možnostmi namreč nameravajo odpreti vrata v ta predel. Toda v glavnem bodo vsi objekti skriti v gozdu, daleč od obale. Obalo in jezero skušajo ohraniti čim bolj prirodno. Celo cesto, ki pelje zlag ob obali, želijo v prihodnosti prestaviti višje, v gozd. Ob obali naj bi bilo samo sprehajališče za pešce. Tudi veliki

moderni hotel ob spodnjem koncu jezera, ki ga nameravajo graditi, bo na hribu, skrit v gozdu. Tako bo, vsaj upajo, kljub modernizaciji in »odprtim vratom«, ostal Bohinjski čisto nekaj drugega kot Bled z zaizidano obalo. Taka srednja varianta bo verjetno res tudi najprimernejša.

Najprej ljudje

V tamkajšnji knjižnici sem našel nekaj zaskrbljenih obrazov. Delavsko univerzo ustanavljajo, so povedali. Ze pri knjižnici skoraj niso našli rešitve. Ni in ni prostora! Se teže bo za druge dejavnosti. Edini prostor za razne sestanke je gostilna Črna prst. Tam so sestanki ZK, posvetovanja, skratka — družbeno življenje.

Kljub temu se poleg investicij in gradenj tudi sami domačini — ljudje marljivo pripravljajo za prihodnje potrebe turizma. Zato je tam zmeraj veliko obiska, kadar je beseda o gostinski postrežbi, kuharstvu, o tujih jeziki in podobno. Vse to je potrebno gostincem. To tembolj, ker ne gre samo za gostinske delavce, zaposlene v »oj dejavnosti«, marveč za širok krog prebivalstva. Malone zadnji kmet pod Uskovo in v Gorjušah se srečuje s turisti, jih sprejema na stanovanje itd. Lani je 26 prebivalcev obiskovalo tečaj za tuje jezike. Veliko jih je obiskovalo tečaj za kvalificirane delavce v gostinstvu in podobno. Tudi letos je predviden tečaj za tuje jezike in druge predmete, ki jih ljudje potrebujejo za to, da bi nudili gostom kar največjo udobnost.

Ne bodo me več!

Od Kamna proti Ribičevemu lazju je ropotal majhen kočel. »Zdravo, očka!«

»Dober dan.« je dejal in me zvedavo pogledal. Bil je manjši, čoket možakar. Na vozu je samotež vozil repo. Beseda je nanese na letino, na davke, in potem tudi na krompir, solato, na kmetijsko zadrugo itd. Letos so se jalji precej

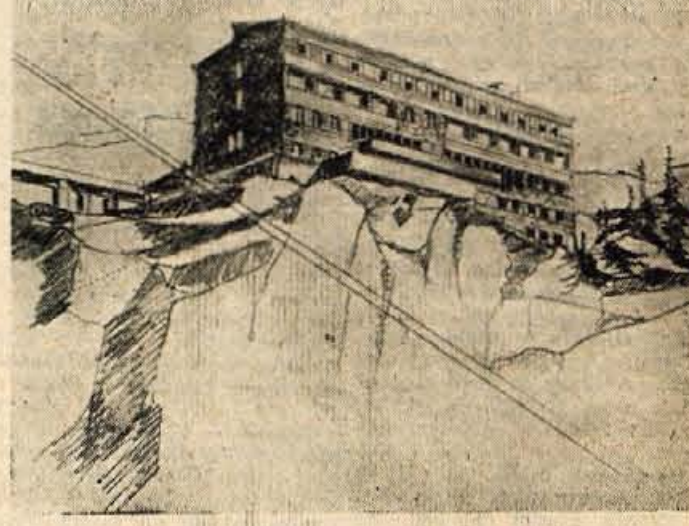

V drugih krajih govorijo ženske o pralnih strojih in urejenih pralnicah. V Bohinju pa se zadovoljujejo kar s tako pralnico ob potoku, ki so jo uredili pred leti.

solate, je povedal. Pravili so, da jo potrebujejo turisti, hoteli in gostišča. Potem pa je skoraj niso mogli prodati.

»Samo enkrat so me takol Ne bodo me več! Kaj me briga njihova solata,« je dejal.

To so potrdili tudi v kmetijski zadrugi. Propagirali so solato in drugo povrtino, potem pa so jo komaj spravili v denar. Ponekod

Po izdelanih načrtih bo novi hotel na Voglu ena od največjih zanimivosti v bohinjskem kotu.

so bili menda kmetje zelo jezati. Pravijo, da je tega krivo gostinstvo. Prej so hoteli solato in drugo povrtino, ko pa je bila, se niso zanjo menili. Raje so jo vozili od drugod.

Kaj bi o tem povedali gostinci? Morda bi spet kazali na zadrugo in kmete, češ da solata ni bila kvaliteta in... Kdo ve! Res je, da so tam že pred leti začeli akcijo za samostojno preskrbo tega predela s povrtinami in podobnim. Letos je kazalo, da bodo potrošniki zadovoljni. Tedaj pa, ko je ta parola prodrla med kmetovalce, je uspeh običaj na siepem tiru.

Pol ure vode ...

... je lani nenadoma završalo po Bistrici.

»Govorijo o hotelih, o turizmu, vse hočejo spraviti tja gor k jezeru, tu pa niti vode nimamo. — Nič se za to ne meni.« Tako so govorile žene, pritrjevali moški

iskovanih v zavodih in drugod se je stvar zavlacovala. Toda ljudje tega niso vedeli. Celo odboriki niso dosti govorili o tem. Kot da je to posebna skrivnost. Tako je bilo večkrat. Ljudje premalo vedo o stvareh.

Zato so nedavno sklenili, da bodo začeli izdajati poseben 14-dneven bilten. Razpošiljali ga bodo članom občinskih organov, vsem organizacijam na vasi, in skušali tako seznaniti prebivalstvo z delom občine. Zlasti pa bodo tam poročali o gospodarski dejavnosti, o komunalnih gradnjah in posebej o predvidenih načrtih in predlogih. Tako bodo ljudje seznanjeni z vsem. Hkrati pa bodo lahko povedali svoje o zamislih, dajali bodo lahko drugačne predloge in sugestije. Na občinskem odboru SZDL upajo, da bodo z biltenom seznanili o življenju in delu v občini, da bodo na primer ljudje vedeli, kakaj imajo samo pol ure vodo in podobno.

S kanglicami

Z jutranjega vlaka, ki je pripeljal s Primorske strani, je izstopilo mnogo delavcev. Prav tako tudi z vlaka, ki pripelje iz nasprotne strani, z Bleda. Večina ma so se porazgubili skozi vhodna vrata obrata SIP-žage. Tudi s kolemi jih je mnogo prišlo. Tam je zaposleno okrog 300 ljudi. Toda zanimivo — skoraj vsi so nosili s seboj cekarje, torbe in aktovke, iz katerih so mogle steklenice s čajem, nekateri so nosili kanglice z modrim okisanim krompirjem in fižolom itd.

Delavci s kanglicami so me zanimali. V podjetju so povedali, da res še niso organizirali malice. — Delavci so večinoma domačini, polkmetje, ki nosijo malico s seboj. Tako pravijo v pisarni. Potem se pa hitro dodali, da prav zdag pripravljajo prostor za okrepčevalnico. Tam bodo kaj kmalu organizirali malice. Sprva okrepčevalnice za mrzle malice.

»Zakaj pa ne toplih obrokov?« Teh trenutno še ne bo. Morda kdaj pozneje,« so povedali. Omenili so nekakšno anketo, s katero so spraševali delavce, če so za to in podobno. Tako velik kolektiv s 300 delavci, največji v občini, edina industrija, ki ustvarja znaten dobiček, in z delavci, ki morajo zdaleč nositi hrano, in še zdag ni uredil toplih malic.

Stikal sem se po Bistrici za podobnimi zanimivostmi. Pokazali so mi lepo preurejeno trgovino z delikateso in tekstilom. Razen nekaterih prepleskanih kioskov nisem našel ničesar. V vsej Bistrici delavec ne najde hrane, razen v gostilni Črna prst.

Zone hudo pogrešajo servisno dejavnost. Edino, česar so vselej, je otroški vrtec. Drugih oblik dejavnosti, ki bi lahko razbremenile delovno ženo, izboljšale preskrbo in prehrano, žal, ni.

Zročilo se je. Nad Právivcem so se zadrževali črni oblaki, tam nekje nad Bogatinom je žarela večerna zarja.

Na avtobusni postaji smo se znašli trije. Iskali smo voznik red. Nikjer nič. »Kdaj gre avtobus proti Kranju?« smo vpraševali v bližnji trafikli. Tako smo vprašali tudi mimoidečega, in končno, ker so se informacije ujemale, smo verjeli in čakali. Govorili smo še o turistični propagandi, o zimi, ki prihaja, in o ljudeh v tem lepem bohinjskem kotu — tu in onstran Rudnice.

DRUŽINSKI POMENKI

Prihodnje leto nova porodnišnica v Kranju?

Zdravstvena služba za žene v kranjskem okraju se od dne do dne izboljšuje

Zdravstveno je dognano, da telesni in duševni razvoj otroka motijo neugodni pogoji v obdobju, ko se razvija v materinem telesu in ko žena rodi, in nepovoljni vplivi zunanjega okolja, v katerem živi otrok pozneje...

pregledajo, bodisi da je prišla zaradi težav, ki jih čuti, ali pa zaradi bolezni. Tu torej mimo opisanih nalog posvetovalne službe nudijo obolelim tudi zdravniško pomoč...

men uspeh je zdravstvena služba dosegla v zadnjem času in to z modernimi metodami detekcije odkrivanja raka, saj je bilo od 35 primerov raka v letu 1959 odkritih 19 primerov...

Tudi prihodi mater na prve in ponovne preglede ter preglede do 5. meseca nosečnosti so vedno bolj pogosti, kar je zelo razveseljivo. Da je to res, se prepričamo, če pogledamo samo za dve leti nazaj...

Zdravstvena služba za žene v kranjskem dispanzerju se stalno izboljšuje. Sedaj imajo v načrtu tako zvano materinsko šolo in fiziološko in psihološko pripravo nosečnic za porod v obliki tečajev s potrebnimi demonštracijami...

Ljudje, ki jim rast zdravniške službe veliko pomeni, so že ogromno žrtvovali za uspešno zdravstveno službo žena v kranjskem okraju...

Uvidevnost in pomoč pri obravnavanju navedenih skupnih zadev in težav bo prav gotovo rodilo še lepše uspehe, kajti le zdrava žena je sposobna in moore graditi sebi in drugim lepše življenje.

M. F.

Malo kosov, veliko kombinacij

Dekleta, ki si urejajo garderobo, bi morala vedno misliti tudi na praktičnost: raje manj stvari, pa tiste lepe in iz dobrega blaga.

Na naši skici vidimo obleko s plastromom, ki je v pasu deljena, tako da lahko nosimo krilo s posebno bluzo. Za svečane priložnosti pa zgornji dela obleke brez plastrona s črnimi taftastim krilom.

BELA KRI Od trave do sira

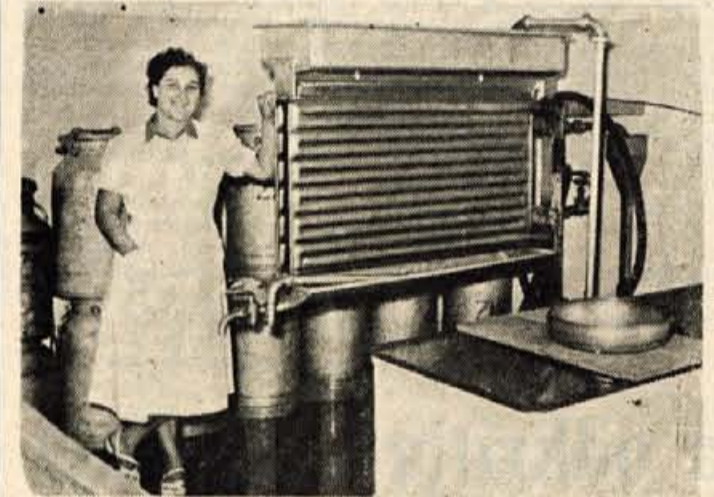
Nonavadne so žile, po katerih se pretaka bela kri. Rdeča kri kroži v telesih živih bitij skozi srce v večje, nato manjše in potem kot las tanke žilice, ne da bi bili krož-

podjetje Tovarna mlečnih izdelkov. V tej tovarni, prav tako kot v številnih drugih, brne stroji, po prepletelih cevih pa se pretaka bela kri. Iz nekaterih cevi teče

tem vrsta sira. Tako posneto mleko potem pretočijo v sirne kotle, kjer mu dodajo posebne kulture in kemikalije. V sirnem kotlu se to mleko pri določeni temperaturi meša toliko časa, da se izloči sirovka in drobljenec. Ko se drobljenec vsede na dno kotla, ga s posebnimi mrežami potegnejo iz sirovke in ga dajo nato v oblikovalca. Oblikovalca že sama po sebi označuje vrsto sira. Ementalec je v obliki velikih koles, edamec v obliki manjših koles, trapist ima obliko kvadra, gauda sir ima obliko valja in podobno.

Poleg omenjenih vrst sira v kranjski mlekarni proizvajajo še topljene sire, od katerih sta predvsem znana »Triglava« in »Romadure« sir. Iz posebno posnetega mleka proizvajajo še »Yogurt«, ki se nam prilije zlasti v vročih poletnih dneh.

Sir potem sole v posebnih solinicah, in sicer traja solenje 24 ur. Za tem sir vskladišči, kjer tudi zori. Najdlje zori ementalec: 4 do 5 mesecev, medtem ko so ostale vrste sira dobre za prodajo po enem do dveh mesecih.

V zbiralnici mleka v Cerkljah

ni kanali prekinjeni; to kri poganja »motor« — srce. Bela kri — tako smo imenovali mleko — pa ima kaj čudne »kanale«: trava, krava, golida (molzna posoda), kangla, razni kotli, kanglica, lonec in skodelica. Da bela kri lahko kroži od trave do potrošnika, ne zadostuje le en motor, temveč mora biti za to več »motorjev«: krava, človek, konj, vol ali avtomobil, električni stroj v mlekarni in spet kamion. Kakšna je pot mleka, in kako dobimo sir in druge mlečne proizvode, smo obiskali Mlekarno Kmetijske poslovne zveze v Kranju.

KRANJ

ENO IZMED GLAVNIH SREDIŠČ

Ne bomo se spuščali v to, kako proizvajalci — kmetje — dobivajo mleko. Začeti bomo kar s polno golido mleka. To je »stočko«, ko se prvič pojavi bela kri.

Okoli 1300 kmetov je, ki zbirajo mleko v golide in ki ga potem odpošiljajo v zbirne postaje kmetijskih zadrug. Teh je 17, ki potem odpošiljajo mleko v Mlekarno Kranj. Mleko se tako zbira iz najoddaljenejših krajev kot so Poženj, Pšata, Dvorje, Smartno, Pšovo in drugod. Ponekod obstaja še vedno edino prevozno sredstvo vprežna živina, vol ali konj (Zabnica, Pšovo, Voklo). Iz ostalih zbiralnic pripeljejo mleko v Kranj s kamioni. Vsako leto se tako zbere v Mlekarni okoli 4,5 milijona litrov mleka.

V TOVARNI SIRA

Napis na velikem poslopju v Čirčah pri Kranju — »Mlekarna« — marsikoga zavede v napačne predstave. Namesto mlekarna bi lahko upravičeno imenovali isto blaga, prav toliko, kakor če naredi obleko iz dragega blaga. — Trpežnosti ene in druge pa nam ni treba posebej poudarjati.

Se nekaj o barvah. Mnogi trdijo, da ženski najboljše pristoi obleka v barvi njenih oči. Spet drugi pravijo, naj bi barva obleke izpopolnjevala barvo polti. Bledje ženske naj bi torej nosile močne barve, rdečelične pa modre in zelene. Res je treba upoštevati polt ter barvo las in oči, vendar je še vrsta drugih elementov, ki jih ne gre zapostavljati.

Dekle z okusom, ki si izbira garderobo, misli tudi na svojo postavo. Močnim postavam se dobro prilagajajo temne barve brez pisanih vzorcev in progaste tkanine, ki morajo biti krojene po dolgem. Vodoravne črte se prilagajajo samo vitkim.

Rdeča barva se lepo prilaga črnki. Črna in bela sta vedno lepi in nanji ne vplivajo različni modni krški. Črna barva zagotavlja eleganco, saj obleko iz črne tkanine lahko nosite ob vsaki priložnosti in prav lepo se prilaga tudi mladim. Podobno je z belo barvo, ki človeka še bolj pomladi.

Na naši skici vidimo obleko s plastromom, ki je v pasu deljena, tako da lahko nosimo krilo s posebno bluzo. Za svečane priložnosti pa zgornji dela obleke brez plastrona s črnimi taftastim krilom.

mleko, iz drugih sirovka in iz tretjih sladka smetana. Številni delavci, ki opravljajo stroje, so oblačeni kot uslužbenci v bolnišnici. Vsi imajo lepa bela oblačila, in aogah pa gumijaste škornje. Le-te imajo zato, ker so tla v mlekarni iz betona ali iz ploščic, ki jih zaradi čistote nenehno polivajo z vodo.

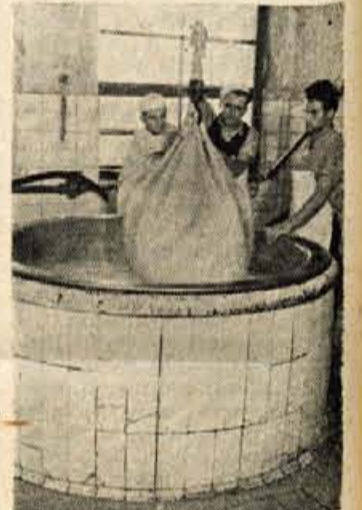
V to tovarno je voznik iz ene izmed zbiralnic pripeljal s kamionom v kanglah mleko. Po posebnih prenosnih valjih te kangle, druga za drugo kot svinčeni vojaški, pridejo v prvi oddelek mlekarne — v zbiralnico mleka. Mleko gre nato v posebne naprave, kjer ga pasterizirajo. To se pravi, mleko predelajo tako, da izgubi vse škodljive primese, in ga šele nato odpeljejo v prodajo za potrošnike. Večina mleka je namenjena predvsem potrošnikom kot mleko. Višek pa gre v predelavo za mlečne izdelke.

Zato pretočijo odvišno mleko v posnemalnik. Iz posnemalnika vodita dve cevi. Po eni odteka v posebno kad posneta smetana, po drugi pa posneto mleko. Potem ko se smetana zakisa, jo porabijo za predelavo v maslo. V velikem mešalcu toliko časa stepajo smetano, da se zgosti. Kakšen je ta postopek, si gospodinja kaj lahko predstavlja, saj se same večkrat ukvarjajo s pridobivanjem majhnih količin surovega masla. — Iz posnetega mleka pa v mlekarni proizvajajo skuto ali kazein. Skuta je kaj dobra za pod zob, če smo jo ovili z dobro pripravljenim testom za sirove štruklje. V mlekarni pa skuto predelujejo tudi v značilni »slipav« sir. V skuto vmešajo razne začimbe: čebulo, papriko, kumarice, jetno pašteto, sardine in drugo.

In kako proizvajajo sir? Kakšne vrste mleka so potrebne? Tudi za sir mora iti mleko skozi posnemalnik. Vendar ne tako kot v prejšnjem primeru. Za razne vrste sira regulirajo posnemalnik tako, da ne posneme vse smetane, temveč mora pustiti posnemalnik v mleku le določen odstotek maščob. Od števila odstotka je odvisna potrošnik.

IZ MLEKARNE MED POTROŠNIKE

Kot vsak dan pride mleko v Mlekarno, tako vsak dan tudi odteka. S kamioni ga odpeljejo v mlekarne v velikih kanglah, prodajalca pa ga vlije v majhne kanglice potrošnikov. In če mleko go-

Drobljenec so z mrežo potegnili iz sirnega kotla

spodnji doma v loncu ne prekipi, je vse v najlepšem redu. Mleko ali sladka bela kava pa vsakomur vsaj enkrat na dan dobro tekne.

Z mlekom in mlečnimi izdelki kranjska Mlekarna zalaga skoraj vso potrošniško našega okraja: Kranj, Tržič, Bled, Kropo, Podnart, Gornik, večkrat pa tudi ljubljanske mlekarne. Mlečne izdelke dobavlja vsem trgovskim podjetjem v Kranju, razen tega pa še nekaterim v Ljubljano, Kamnik in Celje ter Jesenice. Čez dve leti, ko bo mlekarna obnovljena, bo vso Gorenjsko zalagala še z mlekom v steklenicah.

In tako smo spremljali kroženje mleka od trave do potrošnika. Večkrat je to kroženje bolj znatno kot to pokaže naš bežen opis. S kakšno naglico se mora pretakati mleko po svojih »kanalih«, nam najlepše pove dejstvo, da mleko, ki pride v kranjsko mlekarno iz najbolj oddaljenega kraja, še isti dan pride predelano do potrošnika. B. F.

V oddelku za pakiranje surovega masla

1. slika — Ali vam je kotichek za kramljanje všeč? Tudi gospodinja, ki se največ mudl v kuhinji, ni ločena od njega

Z razstave 'Sodobno stanovanje v stolpnih na Jesenicah'

Razstavo je organiziral Gospodinjinski center skupno s trgovskim podjetjem »Zarja« Jesenice od 11. do 18. oktobra. Naslednji posnetki nam kažejo opremljene prostore, o katerih so se najbolj pohvalno izrazili obiskovalci razstave.

2. slika — Poudarek tej dnevni sobi daje razstavljava omara v svetlotelni kombinaciji — elegantnega stoga, okusna mizica z udobnimi foteljčki, izbrano cvetje, drobni predmeti iz keramike in stekla, zavese in preproga v lepi barvi kombinaciji

3. slika — Novost v otroški sobi so omare s premičnimi vrati, uporabne za obleko in perilo. Nizka komoda zelo koristno služi za shranjevanje knjig in igrač. Mizica z ultrapasom ter ustreznimi stolčki pa nudijo otrokom prijeten kotichek za igro in delo

Prvi zametki športa v Besnici

Pred tremi meseci je bilo v Besnici ustanovljeno TVD Partizan...

Vas, ki je bila pred vojno izrazito kmečkega značaja, je razkazila 10 letih doživela velike spremembe...

Mladina je bila doslej brez vsakega organiziranega družabnega življenja. Edina oblika je bilo prosvetno društvo...

Društvo je šele v povojih. Nima rekvizitov, pa tudi denarna sredstva so zelo skromna...

Med mladinci dosegel v dveh disciplinah prvo mesto. Tudi diskusije in tekmovalci iz Besnice so dosegli lepe uspehe...

Mladina je sedaj z navdušenjem prišla za delo. Cakajo jo še težave naloge, ki jih bo morala rešiti največ sama...

Zeli navezati stike z ostalimi družbenimi organizacijami v vasi, upa pa tudi na razumevanje pristojnih organov...

im priskočijo na pomoč.

bf-

Priloge na planiški teden 1960

Pričakujejo 2000 vozil in 10.000 ljudi

Razširili bodo cesto od Rateč do Planice - Sneg za skakalnice bodo „konservirali“

Slabih 5 mesecev nas loči od jubilejnega planiškega tedna. Od 24. do 27. marca 1960 bo Planica praznovala 25-letnico skokov na pobočju Ponca...

Po ogledu terena so se člani gospodarskega odbora tudi zednili za parkirni prostor od 80-metrške skakalnice v smeri Tamarja...

Organizacijski komite bo izdal

brošuro ob 25-letnici skokov v Planici, tradicionalne znake in oglase v časopis. Vse z namenom pridobivanja finančnih sredstev...

NAMIZNOTENISKA SOLA V KRANJU

Namiznoteniški klub Triglav je v teh dneh organiziral na osemletki Simona Jenka v Kranju namiznoteniško šolo.

V NEDELJO V KRANJU MLADOST: RUDAR IN TRIGLAV: MARIBOR

Preteklo nedeljo, 1. novembra so rokometiški počivalci, na sporedu so bile samo nogometne tekme. V nedeljo, 8. novembra pa bo športni spored spel popoln.

Popoldne ob 14.15 uri bodo prišli na svoj račun ljubitelji nogometa. V slovenski conski ligi se bosta srečala trenutno vodeči Maribor in četrti plasirani na lestvici kranjski Triglav.

KRANJČANI PREMAGALI REPREZENTANCO MILANA

Pretekli teden so gostovali v Italiji igralci namiznega tenisa kranjskega Triglava. Pred številnimi gledalci so gladko odpravili reprezentanco Milana 5:2.

Namiznoteniška zveza Jugoslavije je določila reprezentanco, ki bo v dneih od 13. do 15. t. m. nastopila v Budimpešti. V postavi je tudi ljubljčan Kern, razen njega pa še Harangozo, Vogrinc, Hrbud in Markovič II.

R. Daneel Olivaw

Baley je čemerno dejal: »Ni čas za uganke, komisar. Prevzel bom to stvar in — uporabljajva njegovo polno ime: R o b o t Daneel Olivaw.«

DRUGO POGAVLJE

TJA IN NAZAJ V EKSPRESU

V ekspresu je bila gmeča kot po navadi: na spodnjem traku so se gnegli tisti, ki morajo stati, na zgornjem pa oni, ki imajo pravico do sedežev. Z ekspresa se je nenehno valila leka ljudi...

In sredi vse te bleščave so hrumlali zvoki milijonov, ki so govorili, se smejali, kašljali, klicali, mrmrali, dihali.

Stopal je s traku na trak z lahkotnostjo dolgoletne prakse. Otroci so se naučili prehajati s traku na trah brž ko so shodili. Baley je komajda občutil spremembo v hitrosti, kadar je prestopil na hitrejši trak.

Tudi tu ni nobene puščice proti Mestu Vsemircev, je mislil. Puščica pa ni bila nič potrebna. Kdor je imel tam kaj opraviti, je pot tako poznal.

Toda Vsemirci so preprečili tako početje. Vljudno, — oni so bili vselej vljudni — vendar brez kompromisa, so ustvarili nekako Pregrado ob svojem Mestu.

IZBERITE NAJBOLJE ŠPORTNIKE GORENJSKE

UREDNIŠTVO »GLASU GORENJSKE« LETOS ŽE ČETRČI RAZPISUJE ANKETO »IZBERITE NAJBOLJŠE ŠPORTNIKE GORENJSKE«.

PRAV TAKO RAZPISUJE UREDNIŠTVO »GLASU GORENJSKE« ANKETO »IZBERITE NAJBOLJŠE ŠPORTNIKE JUGOSLAVIJE IN NA SVETU.«

Popusti, da boš zmagal!

Popusti, da boš zmagal. To je prevod japonske besede judo (džudo) in obenem tudi glavna taktika judo borbe.

JUDO, TO JE NEKAJ STRAŠNEGA!

Mnogi menijo še danes, da je judo nekaj strašnega. To, da sploh ni šport, da je navadno pretepanje, kjer se nevedni mladi ljudje izpostavljajo poškodbam.

Groba igra

Najbolj zanimivo srečanje predzadnjega kola nogometnega prvenstva Gorenjske je bilo vsekakor med Planico in Jesenicami.

jih borci nikoli ne kršijo, in poškodbe so redke in nenevarne. Lahko bi rekli, da v zadnjih letih na prijateljskih in prvenstvenih srečanjih v Sloveniji ni prišlo do pojava, ki bi omadeževal visoko športno moralo judoistov.

KAJ JE CILJ ŠPORTNE BORBE?

Ko se borca po poklonu primeta za kimoni je cilj obeh, da bi nasprotnika čimprej in čimlepe vrgla z enim od metov. Če je met brezhiben, dobi izvajalec zanj celo točko, če ne pol, lahko pa je met tako slab, da zanj ne dobi ničesar.

O JUDU V JUGOSLAVIJI

Judo vadijo v glavnem le v Sloveniji, Hrvaški in Srbiji. Slovenija ima več kot polovico klubov v državi in osem mojstrov juda.

mika 4:0, Tržič: Mladost 6:1, Svoboda: Partizan (S. L.) 2:5, Partizan (N): Triglav II 2:3 in Prešeren: Bohinj 8:0.

Table with 11 columns: Team, Goals, Assists, etc. for various matches.

vedno absolutnega prvaka vseh kategorij in ekipnega državnega prvaka.

JUDO V KRANJU

Kmalu bo tudi kranjski Triglav praznoval peto obletnico svojega obstoja. Klub, ki sta ga ustanovila Franek Bratkovič in Borut Mlakar, je v teh letih v številnih tečajih

juda in jiu-jitsa (eden je prav zdel v teku), seznanil precej ljudi z osnovami juda. V teh tečajih so se tudi vježjali borci, ki danes tekmujejo. Brez trenerja, in mnogo-krat brez prostorov, je bilo delo kluba precej težko, kljub temu pa se je do nedavnega Triglav enako kopravno boril z ljubljansko Olimpijo za drugo mesto v Sloveniji. Zdej mu pripada tretje mesto, čeprav je o tem, zaradi ločenega tekmovanja v dveh skupinah težko govoriti.

To je vzbudilo negotovanje. Razumljivo. Ljudje so bili celo bolj nezadovoljni, kot je bilo potrebno. Baley se je spomnjal tako imenovanih uporov ob Pregradi. Tudi sam je sodeloval v množici, ki se je obešala na ograjo ekspresa, sedela na privilegirane sedeže ne glede na čin, brezglavo tekala gor in dol po trakovih in pri tem tvegala življenja ljudi.

Baley se je spomnjal tudi pesmi iz tistega časa. Peli so pesem »Človek se je rodil na materi Zemlji, slišiš?« po neki narodni melodiji z nesmiselnim pripevom »Hinky-dinky-paley-vooo«.

»Človek se je rodil na materi Zemlji, slišiš? Zemlja življenje mu je dala, slišiš? Vsemirce lovi že nemir, zapuščajo Zemljo, bežijo v Vsemir. Umazani Vsemirec, slišiš?«

Podobnih verzov je bilo še najmanj sto. Nekateri so bili duhoviti, večidel pa skrajno neumni. Toda sleherni se je končal z vrstico: »Umazani Vsemirec, slišiš?« Umazanec, umazanec! To je bila za Vsemirce najhujša žalitev, kajti oni so prisojali Zemljanom umazanijo in okuženost.

Vsemirci, kajpada, niso odšli. Niti ni bilo potrebno, da bi uporabili katerokoli svojih orožij proti Zemljanom. Zastarela zemeljska flota je že zdavnaj spoznala, da bo napravila samomor, če se le z eno samo ladjo približa katerikoli vojni ladji Zunanjega Sveta.

Tako so zdaj Vsemirci živeli izza Pregrade. Pregrada sama je bila produkt njihove napredne znanosti in na Zemlji niso poznali načina, da bi jo z njim mogli odstraniti. Vsemirci so potrpežljivo čakali, dokler Mesto ni pomirilo svoje množice s solzivcem. Po takih izgredih so se kaznilnice pod zemljo napolnile z nemirneže, nezadovoljneži in že z nesrečneži, ki so bili ob nepravem času v bližini. Po nekaj dneh so vse izpustili. Potem so tudi Vsemirci nekoliko popustili. Odstranili so Pregrado, strogo izolacijo med Mestom in Mestom Vsemircev pa je vodila potle Mestna policija. Najvažnejše je bilo to, da je bil potem zdravniški pregled mnogo bolj čisten.

Isaac Asimov 3 Jeklene kletke

»Reci Jessie,« komisar je bil iskren, tako iskren, da je bilo videti, kakor da bodo njegove oči prebile debele leče očal, »da bom jaz, če boš ti pristal na to, naredil vse, da ti bomo povišali čin. G-7, Lije, G-7!«

»V redu, komisar. To je torej zdaj najina pogodba.« Baley je že na pol vstal s stola, pogledal Enderbyja v obraz in ponovno sedel.

»All je še kaj?« Komisar je lahko prikimal. »Se nekaj.« »In to je?« »Ime tvojega sodelavca.« »All je to pomembno. Ime me ne bo eviralo.« »Vsemircl,« je povzel komisar, »imajo svoje muhe. Sodelavec, ki ga pošiljajo, ni... ni...« Baley je široko odprl oči. »Stoj, Stoj!« »Moraš, Lije. Moraš. Ni drugega izhoda.« »Da bo z menoj v stanovanju? Ne, to ne gre...« »Prosím te kot prijatelj,« »Ne, Ne.«

»Lije, v tej zadevi se ne morem obrniti prav na nikogar drugega. Nikomur drugemu ne zaupam. All ti moram res to še posebej govoriti! Moramo sodelovati z Vsemirci. Moramo uspeti, če hočemo preprečiti prihod njihovih vojakov na Zemljo. Ne moremo pa uspeti, če bomo delali po starem načinu. Tvoj sodelavec bo eden izmed njihovih robotov. Če bo on razrešil ta primer in bo svojim povedal, da smo mi nesposobni, potem smo izgubljeni. Vsi, ves Odsek. Moraš delati z njim, vendar paziti, da sam razrešiš primer in ne on. Razumeš?«

»Meniš tako, sodelujem naj z njim stoddotno, istočasno pa naj mu prerežem grlo? Trepljam naj ga po plečih s konico noža?« »Nič drugega nam ne preostane. Drugega izhoda ni.« »Lije Baley je neodločno vstal. »Ne vem, kaj bo na vse to rekla Jessie.« »Če hočeš, bom jaz govoril z njo.« »Ne, komisar.« Globoko je vzdihnil. »Kako je ime mojemu partnerju?«

Kratek spreobod po kranjski študijski knjižnici

DREVESNA ŠTEVILKA

Tako bi morali dobesedno reči tej tablici v Poljčah pri Begunjah. Zgradili so novo hišo in, v času, dokler ni bilo kam postaviti številk, so jo pritrdili kar na bližnje drevo.

TOVARNA EMBALAZE IZ POLIETILENA

V Bihaču dograjujejo tovarno embalaže iz polietilena, oplemenitenega papirja, lahke kovine in kartona. Tovarna bo začela obratovati že v začetku prihodnjega leta in bo povsem krila domače potrebe po embalaži v prehrambeni in farmacevtski industriji.

Prav gotovo bo marsikaterega bralca zanimalo, kaj imajo v kranjski študijski knjižnici. Med spreobodom po prostorih knjižnice smo videli vrsto zanimivosti. Tu so na knjižnih policah in v omarah izdaje prvih slovenskih knjig pa do najnovejših današnjih knjižnih izdaj. Med najstarejše knjige kranjske študijske knjižnice sodi inkunabula iz dobe 1445—1500, ki je bila natisnjena v Guttenbergovi tiskarni. Zanimivost te knjige je, da so njene platnice lesene, hrbet pa je iz usnja, ki ga krasijo razni ornamentali. Na platnicah knjige smo opazili sledove kovinskih sponk, s katerimi so včasih spenjali knjige.

V knjižnici imajo vzorce knjig z raznovrstnimi pisavami. Tu zasledimo knjigo z glagolico iz leta 1791, potem knjigo s hebrejsko pisavo, katere posebnost je ta, da je pisana od zadaj naprej. Posebno

pozornost vzbuja kitajski način tiskanja knjig. Tu se dva lista držita skupaj in sta notranji strani listov prazni. Knjigo ne listamo ampak jo raztegnemo kot harmoniko. Iz leta 1600 smo videli knjigo, ki je vsa napisana z roko in jo je pisalo več ljudi. V tej knjižnici je zastopana tudi prva slovenska

preko 300 raznih staroslovenskih knjig iz dobe protestantizma, protireformacije pa vse do Prešerna. Razen slovenskih knjig najdemo tudi knjige ostalih narodov Evrope, Azije, Amerike, skratka z vseh strani sveta. Ker je knjižnica v Prešernovem mestu, so si uslužbenci knjižnice prizadevali, da so

bralcev. Vsak dan povprečno obišče knjižnico 22 bralcev. Vsako leto pa izposodijo v knjižnici okoli 16.349 knjig, revij, časopisov in brošur.

in morda še to, da se je morale knjižnice s 15. novembrom utesniti, tako da so njeni prostori zelo majhni in je delo knjižnice zelo težavno.

Novo civilno letališče v Zagrebu

Minuli mesec se je spet razširila mreža naših civilnih letališč. Dne 2. septembra so odprli v Zagrebu novo letališče za civilni promet in sedaj na njem že redno pristajajo in vzletajo letala notranjega zračnega prometa.

Letališče »Zagreb« ima 2.500 m dolgo betonsko pristajalno stezo, na kateri lahko pristajajo do 90 ton teža letala. Na letališču so za potrebe civilnega letalstva tudi adaptirali upravno poslopje s kontrolnim stolpom, zgradili stezo do glavnega vzletišča in opremili kontrolni park z najodobnejšimi napravami za zvezo z letali med poletom in za nadzorstvo nad zračnim prometom. Tako bo novo civilno letališče v glavnem mestu sosednje republike lahko res uspešno služilo namenu, zaradi katerega so ga odprli — izboljšanju našega civilnega zračnega prometa.

Najmanjša in največja ...

knjiga v latinski pisavi, in sicer Biografija Herbertha Turjaskega iz leta 1705. Knjižno zbirko dopolnjuje naše prve slovenske knjige, in sicer Bohoričeva slovnica, nadalje Ljubljanska kronika iz leta 1713, Valvazorjeva zgodovina Karantanije iz leta 1688, skupaj

napravili zbirko Prešernovega sloja, ki obsega prvo izdajo slovenskih poetij leta 1847, vse prevode ter razprave in življenjepis o Prešernu. Poleg ljubljanske Univerzitetne knjižnice ima kranjska študijska knjižnica največjo zbirko Prešernovega sloja v Sloveniji. Razen staroslovenskih knjig imajo v knjižnici vse knjige iz NOB in razne zemljepisne karte.

Največja knjiga knjižnice je angleški slovar, ki tehta 6 kg, obsega 3350 strani. V njej je 600.000 besed in 12.000 ilustracij. Najmanjša knjiga pa je zbirka Heinejevih pesmi v knjižici, ki je visoka 5 centimetrov, široka 3 cm ter obsega 448 strani.

Skupno imajo danes v knjižnici 31.829 zvezkov ali okoli 24.000 del. Časopisov in brošur imajo okoli 4200 ali 600 naslovov. Povprečen obisk knjižnice je 7073, od tega 5469 moških in 1604 žensk. Knjižnico obišče največ dijakov in prostovoljnih delavcev — okoli 6000. Obiskovalci so večinoma iz Kranja ali bližnje okolice (6900) okoli 150 pa jih je iz ostalih krajev Gorenjske. V štatalnici je bilo povprečno na leto okoli 5000 obiskov, na dom si je knjigo izposodilo okoli 2000

Modra motorna kolesa z napisom »Pomoč - informacije«

Na cestah Zagreb-Ljubljana in Maribor-Ljubljana-Koper bomo kmalu zagledali posebna motorna kolesa z napisom »Pomoč-informacije«. Ze od daleč bo vsakdo lahko spoznal modra motorna kolesa z vozači v modrih oblečilih. Ti bodo v službi Avto-moto zveze Slovenije, ki pripravljajo tako imenovani letični servis motornih vozil skupno s službo prve pomoči v primeru prometnih nesreč. Ta motorna kolesa bodo upravljal izkušeni avtomehaniki, ki bodo morebitne okvare na motornih vozilih hitro in solidno popravili. Motorna kolesa z napisom »Pomoč-informacije« bodo imela posebno zaprto prikolico, v kateri bodo poleg potrebnega materiala za mehanične popravila tudi najpotrebnejši rezervni deli, pa tudi omarica s sanitetnim materialom za nudenje prve pomoči. Za člane Avto-moto zveze bodo vse usluge brezplačne.

Z neposrednim popravlilom motornih popravil bo prav gotovo manj nesreč kot doslej. Služba »Pomoč-informacije« bo še boljša, če bodo vozači motornih vozil pri srečanju z motornimi kolesi te službe, vestno obveščali o primerih, ki so potrebni pomoči. Avto-moto zveza Slovenije je trenutno nabavila 5 vozil za opravljanje te službe.

MODA

Lep in topel jesenski kostim je narejen iz debelejšega volnenga blaga. Jopica ima značilen krof; spodaj je stisnjena s pasom, rokavi so široki in kimono, v zapetju zavijani nazaj. Spredej je ravna, visoko zaprta, zapenja se s tremi gumbi. Krilo ozko in brez gube.

V VRANSKEM JEZERU - NENAVADEN BOJ PROTI KRAPOM

Krapi so ena najpomembnejših vrst rib, ki jih gojijo v ribnikih. V Vranskem jezuru v Dalmaciji pa krapi delajo največje preglavice. Posebnost tega jezera je, da ni popolnoma sladko, ker ima zvezo z morjem. Obsega okrog 3000 hektarov. V njem je bil poprej razvit donosen ribolov na izvrstne morske ribe cipulje in jegulje.

V jezuru so se pred časom začeli naglo razmnoževati krapi, ki so sčasoma skoraj popolnoma izpodrinili druge, boljše ribe. Strokovnjaki so že na razne načine skušali krape zatreti, a je bilo vse zaman. Nekateri so predlagali, naj vse ribe uničijo s strupom, drugi so spet našli rešitev v tem, da bi jezero izsušili, končno pa so se le zedinili za najcenejši ukrep. V jezuru bodo spustili večje količine morske vode. Krapi bodo v slani vodi poginili, v jezuru pa se bodo lahko spet naselile morske ribe in jegulje.

Sovjetski zdravstveniki o skorajšnji izstrelitvi ljudi na Mesec

Po trditvah sovjetskih znanstvenikov Evgenija Fedorova in Anatolija Blagonaravova bodo v Sovjetski zvezi že prihodnje poletje izstrelili na Mesec štiričlansko posadko — dva moška in dve ženski. Verjetno bosta dva prostovoljca že konec tega leta obšla Zemljo v sovjetskem satelitu, štiri tedne kasneje pa bosta dva člana s televizijsko kamero opravila prvo krožno potovanje okrog Meseca.

Cepprav sovjetski znanstveniki odkrito priznajo, da je to potovanje zelo tvegano, vendar upajo, da bodo ti prostovoljci v septembru ali oktobru 1960. leta rešeni s pomočjo »Luninega robotas«.

Po besedah sovjetskih znanstvenikov imajo Rusi 200 dobro šolanih članov posadke, ki so sposobni prestatl izstrelitev v kozmični prostor.

Po uspešni izstrelitvi tega prvega vseмирskega potovanja, vsaj tako pravijo sovjetski znanstveniki, bodo v 1961. letu izstrelili rakete na Mars in Venero in kmalu nato še na Merkur in Jupiter. Naslednje naloge pri reševanju programa osvajanja vsemirja so: izstrelitev vseмирskih ladij s 4 do 6-člansko posadko na Mars in Venero, in končno »vseмирskih križark« s posadko preko 100 ljudi. Te »vseмирske ladje« bodo sestavljali na reletnih medplanetarnih postajah izven zemeljske stratosfere.

Svetleče se nogavice V skladu z vse pogostejšim izkoriščanjem svetlečih se efektov v tekstilu, usnju in kozmetiki je ena največjih tovarn sintetičnih proizvodov v Združenih državah Amerike pričela izdelovati svetleče se nogavice. Te nogavice, izdelane iz posebnega nylonkega vlakna, bodo proizvajali v različnih barvah. Kupci si bodo lahko nabavili celo zlate ali srebrne nogavice.

Svetleče se nogavice

Sveda je še daleč čas, ko bodo lake naprave zamenjale gasilce in prostovoljna gasilska društva. Je pa primer, ki kaže, kako stroji, ki so konstruirani v vojne namene, lahko koristijo tudi mirodnim namenom.

Gasilec - robot

Na znak gasilno napravo izstrelijo in že v slabi minuti dospe na mesto požara tudi do 50 km daleč. Gasilna naprava-robot se premika dalje s pomočjo radarja in elektronskih možgan. Ko pride na kraj

MLADA RAST

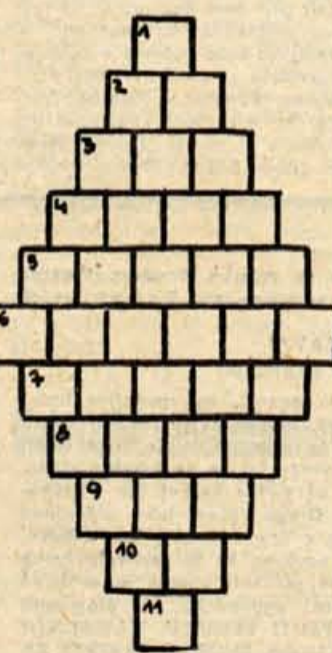
Vtisi z obiska v Ljubljani

V razredu je bilo živahno kot ponavadi; nekateri so se lovili, drugi so ponavljali smov. Nepričakovano je stopil v razred profesor in naznanil veselo novico. — Učenci so zavriskali: »Končno! Sli bomo v opero.« Kričali so in od veselja poskakovali. Sledili so pomenki o operi. Tako se je pričelo, dnevi in ure, ki so jih ločili od Ljubljane, so potisi potekale.

Sedaj si zamišljam, kako prese-nečeni in očarani so bili mnogi tisti, ki so bili prvokrat v operi.

Marta Hudovernik

Vreteno

(vsaka beseda v vretenu vsebuje črke prejšnje in še eno novo črko. Pri podaljševanju besed črko dodajamo, pri skrajševanju, odvezujemo)

Samo vodoravno:

1. samoglasnik
2. predlog
3. industrijska rastlina
4. preteklo leto
5. jo izločajo žleze v ustih
6. naprava za pridobivanje soli
7. močna, krepka
8. zimsko prevozno sredstvo
9. bližnji sorodnik
10. alkalnica
11. soglasnik

Moj konjček

Moj konjček ta pa, ta, lepo dolgo grivo ima

sedlo pravo za jahače, v njem sem že raztrgal hlače.

Tudi noge res ima, le hoditi še ne zna.

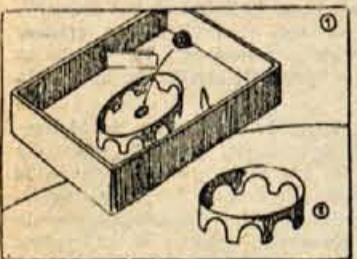
So ga na kolesa dali, takega ml darovali

leta Ana iz Ihan, botra Julka iz Martuljka in še stric tam z Jesenic.

T. Požar

HIŠA Z OSMIMI VRATI

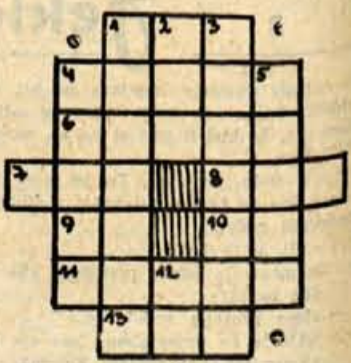
Šlika 1. kaže že narejeno igro. — Preskrbi si škatlco. Na središču dna izvrtaj luknjo, ki naj bo nekoliko manjša kakor večja koralda. Iz pločevinaste škatlice za mazilo ali loščilo itd. izrežeš dno in

iz tako dobljenega obroča izrežeš osem polkrožnih izrezov, kakor kaže slika 2. Ta venec pritrdiš na dnu škatlice, in sicer tako, da bo luknjica za kroglico v sredini. Na vsako stran te »hiše« pritrdi še dve steni iz lepence, kakor kaže slika 3. V škatlco dani nato kroglico, položi na škatlo žipo, ki jo s prepletenimi robnimi trakovi pritrdi na škatlo.

Naloga je: spravi kroglico v luknjico na sredi.

KRIZANKA ST. 32

Vodoravno: 1. tonovski način, 4. predor, 6. južni sadež, 7. SPJ 8. ime starejše italijanske filmske igralke, 9. enaka samoglasnika, 10. kratica za nogometni klub, 11. zamotava, 13. oče. Navpično: 1. rojstni kraj pisatelja Jurčiča, 2. osebni zaimek, 3. samica nevarne zveri, 4. drag kamen, 5. hvall, prigovarja, 12. začetnici imena in primka slovenskega pisatelja (»Visoška kronika«).

REŠITEV

KRIZANKA ST. 31 Vodoravno: 1. naglas, 7. ak, 8. igo, 9. RTV, 11. torten, 14. age, 15. uka, 17. ar, 18. Dakota. Navpično: 1. načrt, 2. aktovka, 4. li, 5. agregat, 6. so, 10. vr, 12. ta, 13. Nera, 15. ud, 16. ak.